

Huvudman

Söderhamns kommun
kundtjanst@soderhamn.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Stenbergskolan 4-9 i Söderhamns kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att senast **den 6 juni 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Söderhamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Söderhamns kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram

1. Se till att rektorn, eller den som rektorn delegerar uppgiften till, senast den 10 maj 2023 fattar beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram i samtliga de fall där en utredning avslutats med slutsatsen att en elev inte har behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska senast den 6 juni 2023 redovisa hur många beslut av denna typ som har fattats från den 10 mars till den 10 maj 2023. (3 kap. 9 §, 2 kap. 10 §, 29 kap. 10 § skollagen, 32 förvaltningslagen [2017:900].)
2. För de beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram som fattats fram till den 10 maj 2023 ska rektorn, eller den som rektorn delegerar uppgiften

till, se till att eleven och dess vårdnadshavare underrättas om beslutet samt om möjligheten att överklaga beslutet. Huvudmannen ska senast den 6 juni 2023 redovisa om berörda elever och vårdnadshavare har underrättats om de beslut som har fattats om att inte upprätta åtgärdsprogram, samt möjligheten att överklaga besluten. (3 kap. 9 §, 2 kap. 10 §, 29 kap. 10 § skollagen, 33 och 34 §§ förvaltningslagen.)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd, åtgärdsprogramms innehåll, utredning och åtgärder med anledning av elevers olämpliga eller ordningsstörande beteende, disciplinära åtgärder samt anmälan och utredning då en elev gett uttryck för att den utsatts för kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2021 inlett en tillsyn av Stenbergaskolan 4-9 i Söderhamns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stenbergaskolan 4-9 följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd, åtgärdsprogramms innehåll, beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram, utredning och åtgärder med anledning av elevers olämpliga eller ordningsstörande beteende, disciplinära åtgärder samt anmälan och utredning då en elev gett uttryck för att den utsatts för kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn den 12-13 januari samt den 20-21 och 27 september 2022. Lektionsobservationer har genomförts den 12 och 13 januari 2022. En kompletterande intervju med rektorn har genomförts den 2 december 2022 och rektorn har lämnat kompletterande skriftliga uppgifter den 1 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram för elever som har beviljats särskilt stöd. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju i december 2022 att skolan tidigare har brustit i att dokumentera och fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram i de fall där en utredning av elevens behov visar att en elev inte behöver särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Rektorn uppgav i december 2022 att det kanske finns ett 20-tal elever som har färdiga utredningar och som inte ska få särskilt stöd, men som inte har fått beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Rektorn uppgav då att skolan arbetar för att komma ikapp så att de elever som inte fått beslut ska få det. I en skriftlig komplettering den 1 mars 2023 uppger rektorn att skolan fortfarande arbetar för att komma ikapp samt att det alltså finns cirka tio elever som har färdiga utredningar men som inte fått beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas. Rektorn har uppgett att skolans beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram alltid förenas med en hänvisning om hur beslutet kan överklagas.

Rättslig reglering

Om en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen angående en elevs behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen: 32 § om motivering av beslut och 33 § om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till.

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen.)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning. (33 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten har brister avseende att fatta beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram i de fall en utredning av en elevs behov visar att eleven inte behöver särskilt stöd. Rektorn uppger visserligen att skolan arbetar för att komma ikapp och fatta sådana beslut för de elever som ännu inte har fått det. Det är dock viktigt att ett formellt beslut fattas i anslutning till att utredningen om elevens behov av särskilt stöd avslutas och att eleven och dess vårdnadshavare så snart som möjligt informeras om beslutets innehåll, skälen för beslutet och hur beslutet kan överklagas. Detta krävs för att eleven och dennes vårdnadshavare i rimlig tid ska kunna ta ställning till om de ska godta eller överklaga beslutet. Detta är av särskild betydelse vid denna typ av beslut som gäller myndighetsutövning gentemot en enskild individ som är minderårig.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår inte annat än att extra anpassningar ges till skolans elever ifall lärarna befarar att eleverna inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Representanter för elevhälsan uppger att elever bland annat får extra läs- och skrivträning, kortare textavsnitt att läsa, rättstavningsprogram, att elever får svara muntligt istället för att skriva och att elever får gå ifrån lektionen för att få undervisning i mindre grupp.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan av elevers behov av särskilt stöd

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök på skolan i januari 2022 uppgav lärare att de tog upp elever som kunde vara i behov av särskilt stöd med heltidsmentor som i

sin tur anmälde eleverna till elevhälsan. Vid den tiden hade endast två elever på högstadiet åtgärdsprogram. En representant för elevhälsan uppgav i intervju att det fanns elever på högstadiet som borde ha utretts angående behov av särskilt stöd men vars behov inte hade lyfts till elevhälsan. Skolinspektionen begärde i februari 2022 svar från huvudmannen angående om ett antal elever som haft betyget F i flera ämnen under flera terminer i rad hade anmälts och utretts angående eventuella behov av särskilt stöd. För dessa elever har därefter en utredning om behov av särskilt stöd genomförts och flera av eleverna har även fått åtgärdsprogram.

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppgav i intervjuer vid Skolinspektionens tillsynsbesök i september 2022 att skolan samma månad infört nya rutiner för anmälan av elevers behov av särskilt stöd. Rutinerna innebär att lärarna ska anmäla elevens behov genom en blankett som skickas direkt till rektorn eller elevhälsan. I intervju i december 2022 uppgav rektorn att Skolverket inom ramen för Samverkan för bästa skola har hjälpt skolan att förtydliga processen för anmälan och utredning av särskilt stöd och att förtydliga vem som ansvarar för varje steg i processen. Rektorn uppger att personalen fått information om de nya rutinerna skriftligt samt vid två möten som hölls i oktober och november 2022. Rektorn uppger att det nu är tydligt för lärarna hur de ska gå tillväga för att anmäla elevers behov av särskilt stöd och att lärarna inte ska anmäla till mentorn. På frågan om rektorn följer upp om lärarna faktiskt gör anmälan då de befarar att en elev inte kommer att nå betygskriterierna, svarar rektorn ja. Rektorn uppger att hon har skapat en datafil som sedan november 2022 kontinuerligt uppdateras med uppgifter om hur det går för eleverna vilket gör att hon själv eller tillsammans med elevhälsan kan uppmärksamma elevers behov av en utredning av särskilt stöd. Vid tiden för Skolinspektionens beslut har 14 elever på högstadiet åtgärdsprogram enligt rektorn.

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

Enligt rektorn utreds behovet av särskilt stöd för de elever som anmälts till rektorn eller elevhälsan. Lärare och representanter för elevhälsan nämnde dock i intervjuer i september 2022 åtta elever som de uppgav hade anmälts till rektorn angående behov av särskilt stöd. De uppgav att rektorn inte hade startat utredning om behov av särskilt stöd för dessa elever. Enligt uppgifter från rektorn har tre av eleverna färdiga utredningar och utredningar hade påbörjats för de övriga fem eleverna i december 2022. Av uppgifter från lärare, representanter för elevhälsan samt rektorn framgår inte annat än att elevhälsan deltar i de utredningar om elevers behov av särskilt stöd som genomförs på skolan.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta

att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Vid Skolinspektionens besök i januari 2022 hade endast två elever på högstadiet åtgärdsprogram och särskilt stöd trots att flera elever hade haft betyget F i flera ämnen under flera terminer i rad. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att skolan hösten 2022 har infört nya tydligare rutiner för anmälan av elevers behov av särskilt stöd. Personalen har fått muntlig och skriftlig information om detta. Rektorn uppger att det är tydligt för lärarna hur de ska gå tillväga för att anmäla elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår vidare att flera elever år 2022 har anmälts till rektorn och att utredningar genomförts av elevernas behov samt att antalet elever på högstadiet som har åtgärdsprogram har ökat från två till 14. Vid Skolinspektionens besök i september 2022 uppgav visserligen lärare och representanter för elevhälsan att åtta elever var anmälda till rektorn men att utredning av elevernas behov av särskilt stöd inte hade påbörjats. Skolinspektionen konstaterar dock att utredningar för samtliga dessa åtta elever har startats sedan dess. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Söderhamns kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anmälan och utredning om elevers behov av särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdsprogramms innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid besök på skolan i september 2022 tagit del av 11 aktuella åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgick uppgifter om elevernas behov av särskilt stöd och hur det skulle tillgodoses, uppgifter om när åtgärderna skulle följas upp och utvärderas samt vem som var ansvarig för uppföljningen och utvärderingen.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning och åtgärder med anledning av elevers olämpliga eller ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det finns elever som uppträder olämpligt eller ordningsstörande. Rektorn och representanter för elevhälsan ger vid intervjuer exempel på att utredningar av elevers olämpliga och ordningsstörande beteende har genomförts och att åtgärder vidtagits för att få eleverna att ändra sitt beteende samt att samtal skett med elevernas vårdnadshavare.

Rättslig reglering

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att det startas en utredning där saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. (5 kap. 9 § skollagen). Vidare ska rektorn, med utgångspunkt i vad som framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § skollagen, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju i september 2022 att det förekommer att de utvisar elever som stör eller beter sig olämpligt från undervisningslokalen under resten av undervisningspasset. Lärarna uppger att de i sådana fall först varnar eleven om att den kan komma att utvisas om elevens beteende inte ändras. En lärare uppger att det finns en rutin för att dokumentera disciplinära åtgärder som hen följer. En annan lärare uppger dock att hen inte alltid har dokumenterat då en elev utvisats. Rektorn uppger vid intervju att skolan har skriftliga rutiner om att alla disciplinära åtgärder som personalen använder ska dokumenteras. Rektorn uppger att hon har informerat personalen om dessa rutiner muntligt och skriftligt i september 2022 efter att hon fått veta vad som framkom i Skolinspektionens intervju med lärarna.

Rättslig reglering

I grundskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat

sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Om läraren inte är närvarande i undervisningslokalen får annan personal visa ut en elev från lokalen under motsvarande förutsättningar. I sådana fall ska läraren underrättas i efterhand. (5 kap. 7 § skollagen)

Om en åtgärd vidtas enligt 5 kap. 7 § skollagen ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. (5 kap. 24 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att skolan har rutiner för att dokumentera disciplinära åtgärder. Av intervjun med lärare framgår visserligen att en lärare har använt utvisning som disciplinär åtgärd utan att dokumentera åtgärden. Bristen på dokumentation får anses mindre allvarlig då det bara framkommit att en lärare underlåtit att dokumentera. Då rektorn fått kännedom om detta har hon informerats all personal om att disciplinära åtgärder alltid ska dokumenteras. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn har åtgärdat bristen, som var av ringa omfattning, före Skolinspektionens beslut. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan och utredning då en elev gett uttryck för att den utsatts för kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever från mellanstadiet framkommer att kränkningar kan förekomma i form av att elever retar varandra. Elever från högstadiet uppger vid intervju att de inte har upplevt att de själva eller andra elever har blivit kränkta. Elever och lärare från mellan- och högstadiet, representanter från elevhälsan samt rektorn uppger vid olika intervjuer att lärare agerar om de får veta att en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Lärare för mellan- och högstadiet, representanter för elevhälsan samt rektorn uppger att lärare som får veta att en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.

Lärare från högstadiet och representanter för elevhälsan uppger vid intervjuer att det som anmälts som eventuell kränkande behandling utreds. Representanter för elevhälsan uppger att det görs en plan i samband med utredningen.

Rättslig reglering

En personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller föfattningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Anna Malmenfelt.

Utredaren Erik Almqvist har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Terese Westin och Anna Högfors Lindståhl medverkat.